

Asia: VN/30743/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä leikkauksista ja lääketieteellisistä toimenpiteistä sekä luonnoksista erikoissairaanhoidon keskittämisasiäsetuksen ja päiävystysiäsetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit ehdotetusta leikkauksista ja tiettyjä lääketieteellisiä toimenpiteitä koskeva valtioneuvoston asetuksesta. Onko ehdotettu asetus selkeä ja toimeenpantavissa, ja onko siinä huomioitu oleelliset asiat? Ellei mielestänne ole, miten sitä pitäisi muuttaa?

-

Kommentit erikoissairaanhoidon keskittämisasiäsetuksen 4 §:n muutosehdotuksesta (psykoterapeuttisiin ja psykososiaalisiin menetelmiin liittyvä työnjako)

Viite: VN/30743/2024

Lausunto Terveystenhuoltolain lakimuutoksen kohtaan 4 §:n alakohdasta 6 - Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito

Sisällysluettelo:

1. Yleiset huomiot
2. Tarve koulutusvastuuyliopistojen roolin täsmentämiselle
3. Ehdotettu täsmennys lakitekstiin (lisäykset kursiiuilla / lainausmerkein)
4. Yhteiskunnallinen ja kansallinen merkitys
5. Yhteenveto
6. Allekirjoittajat

1. Yleiset huomiot

Psykonet-yliopistoverkosto on psykologian alan yliopistoverkosto, jonka muodostavat Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Tampereen, Turun ja Oulun yliopistojen sekä Åbo Akademin psykologian koulutusyksiköt, ja joka koordinoi psykologian opetusta ja kehittämistä valtakunnallisesti vuodesta 1989 lähtien.

Psykonet pitää tärkeänä lakimuutoksen kohtaa, jossa täsmennetään psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien käytön alueellista työnjakoa ja yhteensovittamista sekä menetelmien kehittämistä ja ylläpitoa. Tämä on keskeinen askel kohti yhdenvertaista ja vaikuttavaa mielenterveyshoitoa koko Suomessa.

Esitetystä asetustekstistä (4 § alakohta 6) puuttuu kuitenkin tällä hetkellä kokonaan koulutusvastuuyliopistojen roolin määrittely menetelmien arvioinnin ja osaamisen ylläpidon osalta.

Psykologian ja psykiatrian koulutuksesta vastuussa olevat yliopistot tulee mainita kansallisena yhteistyötahona valtakunnallisessa psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito - tehtävissä.

2. Tarve koulutusvastuuyliopistojen roolin täsmentämiselle

Kyseissä lakitekstissä ei ole riittävästi huomioitu psykologian ja lääketieteen koulutusvastuuyliopistojen roolia menetelmien arvioinnissa ja koulutuksessa. Nähdäksemme myös tässä kyseisessä terveydenhuollon lakikohdassa tulee mainita yliopistoyhteistyö, jolloin se on hengeltään ja viestiltään linjassaan alla oleviin, jo voimassa oleviin lakeihin ja asetuksiin.

- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994, 2 a §) edellyttää, että psykoterapeuttikoulutuksen järjestäjällä on psykologian tai lääketieteen koulutusvastuu.
- Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista (794/2004, 28 §) mahdollistaa autonomian tutkintojen antamiseen sekä velvoittaa yliopistoja arvioimaan ja kehittämään tutkintoja ja opetusta jatkuvasti.
- Yliopistolaki (558/2009, 7 § ja 7 c §) määrittää yliopistojen tehtäväksi myös erikoistumiskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen järjestämisen.

Koulutusvastuuyliopistojen osallistuminen psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointiin, kehittämiseen ja koulutukseen on paitsi perusteltua, myös välttämätöntä, jotta uusien menetelmien käyttöönotto ja koulutus hyvinvointialueilla tapahtuu hallitusti ja linjakkaasti.

3. Ehdotettu täsmennys lakitekstiin (lisäykset kursiivilla / lainausmerkein)

Esitämme, että lakitekstiin lisätään seuraavat täsmennykset kohtaan

6) Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito valtakunnallisessa yhteistyössä;

"Menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito toteutetaan yhteistyössä alueiden koulutusvastuuyliopistojen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja hyvinvointialueiden kanssa noudattaen Palveluvalikoimaneuvoston suosituksia."

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän on yhteistyössä huolehdittava yhteistyöalueellaan menetelmien käytön alueellisen työnjaon suunnittelusta ja yhteensovittamisesta.

"Koulutus- ja kehittämistyön osalta tulee huolehtia sopimusperustaisesta yhteistyöstä niiden koulutusvastuuyliopistojen kanssa, joilla on psykologian ja/tai lääketieteen koulutusohjelma. "

4. Yhteiskunnallinen ja kansallinen merkitys

Koulutusvastuuyliopistojen rooli on keskeinen myös kansallisen TKI-tiekartan mukaisesti, jossa yliopistot nähdään alueellisen ja kansallisen kehittämisen moottoreina. Yliopistojen osallistuminen varmistaa, että menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto perustuvat tieteelliseen näyttöön, ovat kansallisesti neutraaleja ja takaavat tasapuolisen kohtelun eri alueilla.

Terveystuotopalvelujen parissa tarjottavien psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten menetelmien koulutus- ja kehittämistyö tulee siis jatkossakin koordinoitua psykologiaa tai lääketiedettä kouluttavista koulutusvastuuyliopistoista käsin tai niiden kanssa yhteistyössä.

Ilman koulutusvastuuyliopistojen koordinoivaa roolia ei ole mahdollista toteuttaa kansallisesti tasaveroista menetelmien kehittämis- ja kouluttamistyötä, joka edellyttää mielenterveysalalle koulutettavien ammattilaisten tutkintokoulutuksen muokkaamista.

Opetussuunnitelmatyö osalta psykologian koulutusvastuuyliopisto ovat jo valmistelleet pitkälle mielenterveystuoteluissa tarvittavien menetelmien koulutusta vastatakseen hallitusohjelman mukaiseen 2.portaiseen psykoterapeuttikoulutukseen sisältäen kehittämistyön psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten menetelmien koulutuksen osalta. Uudistettu opetus käynnistyy osana psykologien koulutusohjelmaa jo syksystä 2025 alkaen.

5. Yhteenveto

Koulutusvastuuyliopistojen roolin selkeä kirjaaminen lakiin on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa:

- menetelmien kehittämisen ja arvioinnin tieteellinen taso,
- koulutuksen yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus,
- potilasturvallisuus ja hoidon laatu,
- terapiatakuun toteutuminen osana mielenterveyspalveluiden uudistusta.
- kyseisen lain olevan linjassaan muun yliopistoja koskevan lainsäädännön kanssa.

6. Allekirjoittajat

23..6.2025 Psykonetin puolesta,

Virpi-Liisa Kykyri, pj, Psykonet

Apulaisprofessori, Jyväskylän yliopisto

Riikka Korja, Psykonet, Psykoterapeuttikoulutuksen kaksiporaisuuden valmistelutyöryhmän pj

Professori, Turun yliopisto

Tanja Sarlin, koordinaattori, Psykonet

Palvelupäällikkö, Turun yliopisto

Kommentit muista keskittämis- ja päivystysasetuksen muutosehdotuksista

-

Kykyri Virpi-Liisa
Psykonet

Sarlin Tanja
Psykonet - Psykologian yliopistoverkosto